

קיצור, יבאר איך קיבלו מבחי' שלפני הצמצום, יקדים איך האיר החשך שזהו כמו שקמי' כחשיכה כאורה, ועד"ז קיבלו מחשך הקדום אבל למצרים השליך שיקבלו ממים עזים מ"ת, ולכן לא מתו בים כ"א על שפת הים כמו הדגים כשפורשין¹⁸³ מן המים כו'.

מחיר 1234567

מחיר 1234567

מחיר 1234567

בס"ד

מאימתי קורי² את שמע בערבית³ משעה שהכהנים נכנסין לאכול² כו', ומסיים המשנה בפסוק ה' עוז כו' את עמו בשלום⁵, וארז"ל במד"ר נשא פי"ג דרנ"ד א"י שמשנה מתחלת במ"ם ומסתיימת במ"ם וגם ראשי אותיות מכל השיתא סדרי עולה שמונים, נמצא שאם לא נחשוב ההתחלה שהרי הוא מכלל הפתיחה, יש כאן מספר ק"ך, ופי' בתוי"ט⁶ שההתחלה והסוף זהו כנגד ב' פעמים מם יום שהי' משה בהר, וראשי תיבות מן הה' סדרים מועד נשים נזיקין קדשים

(א) ואמרז"ל: ראה ג"כ ד"ה ביום השני
(ב) ופי' בתוי"ט: בסוף פי' למשניות.
תרכ"ט.

רש"י. ראה לקו"ת פקודי ג, ד. תו"ח וארא ח"א מט, ג ואילך. הנסמן בסה"מ תרכ"ז ע' תנד.
(183) כשפורשין: וכ"ה בגוכתי"ק בוך 1138 שבהערה 31. בההמשך כאן: כשפורשים.

(1) מאימתי קורי את שמע: ראה סה"מ תרל"ג ח"א ע' נו ואילך בשינויים. וש"נ.
נדפס גם בקונט' בפ"ע בשנת תשכ"ה, ושם בהפתח דבר נרשם: „בשולי הגליון הואיל כ"ק אדמו"ר שליט"א לציין איזה הערות ומראי מקומות", ונדפסו כאן באותיות בולטות וצויינו באותיות א"ב.
המאמר נרשם בגוכתי"ק ובפתיחה: אמר ריב"ל עתיד הקב"ה, הנמצא בסמוך בריש פסקא „ומה שיש לדקדק עוד", אלא שאח"כ ניתוספו הפתיחה מאימתי קורי וכו'.

(2) מאימתי קורי . . . נכנסין לאכול: משנה ברכות ב, א.
(3) בערבית: כ"ה במשניות שם. ראה
(8) וגם ראשי אותיות: „ד"א" במדרש שם.
(9) ראשי אותיות . . . עולה שמונים: מ (מאימתי – זרעים). י (יציאות השבת – מועד). ח (חמש עשרה נשים – נשים). א (ארבעה אבות – נזיקין). כ (כל הזבחים – קדשים). א (אבות הטומאה – טהרות). ראה מדרש שם.

טהרות מרמזים על מ"ם יום אמצעי שהי' משה בהר לבקש רחמים ולהתפלל על ישראל עד שא"ל פסל לך¹⁰ כו', ומה שחתם רבינו הקדוש המשנה בתיבת בשלום, ושכן אנשי כנה"ג חתמו התפלה בברכת שים שלום, והתחלת המשנה היא מאימתי קורי כו' משעה שהכהנים נכנסין כו' שפי' הרע"ו שלא קתני לה אלא אגב אורחא, ולא לגופה, שהם המברכים אל¹¹ ישראל בשלום כמ"ש בב"כ וישם לך שלום¹², ונמצא שחתם רבינו הקדוש המשנה מעין הפתיחה, והי' כעין הדרן כו'.

ולמה שיש לדקדק עוד הנה משנה אחרונה מתחלת אמר ריב"ל, עתיד הקב"ה להנחיל לכל צדיק וצדיק ש"י עולמות שנאמר להנחיל אוהבי יש (משלי ח' כ"א) ומסיים במאמר ר' שמעון בן חלפתא לא מצא הקב"ה כלי מחזיק ברכה אלא¹³ השלום שנאמר ה' עוז לעמו יתן ה' יברך את עמו בשלום, ואיתא בספרים מדוע הביא רבינו הקדוש מאמר ריב"ל קודם מאמר רשב"ח, שעם היות שהרמב"ם חשב ריב"ל לתנאי¹⁴, מ"מ רבו החולקי', ממה שבגמ' נדה ד"ח¹⁵ חשבוהו רק לאמורא, וכן פי' רש"י שם¹⁶ ריב"ל אמורא הי"ו עכ"ל, וכ"ה עוד בב"ק כפ' מרובה ריש דפ"ב, וגם הלא רשב"ח הי' זקן בימי רבינו הקדוש שסידר המשנה¹⁸ כנראה מדבריו שבת דקנ"ב א', סלעים נעשו גבוהים קרובים נעשו רחוקים, שזהו מחמת זקנותו סלע קטן כגדול יחשב, ודרך קרובה לרחוקה יחשב, וריב"ל הי' רך בשנים¹⁷ בימי רבי ולמה הקדימו להזקן רשב"ח. והענין הוא דהנה הב' ממי"ן שבראש המשניות ובסוף המשניות, בראש הוא מ"ם פתוחה, ובסוף מ"ם סתומה, וידוע מארז"ל בשבת דק"ד¹⁹ מם פתוחה מאמר פתוח, מ"ם²⁰ סתומה מאמר סתום, ופי' רש"י יש דברים שאתה רשאי לדורשן, ויש דברים שאתה צריך לסותמן כגון מעשה מרכבה²¹, נמצא שב' ממי"ן מרמזים על סתים וגלי' שבתורה²².

(ד) רך בשנים: ראה סדה"ד בערכו ס"ו.

(ג) ואיתא בספרים: ראה תוי"ט שם.

רמב"ם בהקדמתו ליד החזקה. לקו"ש אחרי כרך יב ע' 89 הערה 35.	(10) פסל לך: תשא לד, א.
(19) בשבת דק"ד: ע"א.	(11) אל: אוצ"ל: את.
(20) מם . . מ"ם: כ"ה גם בקונט' שבהערה 1.	(12) וישם לך שלום: נשא ו, כו.
(21) 91' רש"י . . מעשה מרכבה: ד"ה מאמר פתוח [ושם: יש דברים שנתן רשות לדורשן ויש שאתה מצווה לסותמן כגון מעשה מרכבה. ראה גם סה"מ תרל"ג כאן ע' גח. תרכ"ו שבהערה הבאה].	(13) ברכה אלא: במשנה שם: ברכה לישראל אלא.
(22) שב' ממי"ן . . סתים וגלי' שבתורה: ראה גם סה"מ תרכ"ו ס"ע ש ואילך. סה"ש תשמ"ט ח"א ע' 106 ובהערה 62.	(14) שהרמב"ם חשב ריב"ל לתנא : בהקדמתו לפיהמ"ש קרוב לסופו ד"ה הפרק השני.
	(15) שבגמ' נדה ד"ח: ע"ב.
	(16) פי' רש"י שם: ד"ה שמעתתא.
	(17) הי': כ"ה גם בתוי"ט שם. סה"מ תרל"ג כאן ס"ע נו. וברש"י: הוא. וכ"ה בסה"מ תרפ"ב ע' ל. תשי" ע' 95.
	(18) רבינו הקדוש שסידר המשנה: ראה

ויובן זה בהקדם²³ ההפרש בין לוחות ראשונות ללוחות אחרונות שלכאורה לוחות הראשונים שהיו מעשה ידי²⁴ של הקב"ה גבוהים יותר, וכנראה מדברי רז"ל²⁵ שאלמלא לא נשתברו לוחות ראשונות לא הי' שכחה, ולא הי' שליטה כו', והי' חירות ממה"מ, ופעם מצינו שיש יתרון המעלה בלוחות אחרונות וכמ"ש ויגד לך תעלומות חכמה²⁶ שדרשו רז"ל על הלוחות אחרונות שהם מבחי' תעלומות חכמה, והם כפלים לתושי'²⁷ שאלמלא²⁸ לא נשתברו הלוחות לא הי' כ"א חמשה' חומשי תורה וס' יהושע לבד²⁹, אבל בלוחות אחרונות יש בהן מדרש הלכות ואגדות ספרא³⁰ כו', ופי' רש"י כדי להטריחן³¹ וזהו כי ברוב חכמה רוב³² כעס (קהלת א' י"ח) ואעפ"כ נק' תעלומות חכמה, ולפ"ז צ"ל דא"כ חוטא נשכר.

אך הענין הוא דכתיב אני ה' לא שנית³³ ואתם בני' לא כליתם, פי' שהנביא מתמה הלא מצד ההתבוננות דאני ה' לא שנית, שזהו מפני שכללות השתלשלות העולמות נבראו מהארה בעלמא וכדכתיב כיט ב"ה הוי' צור עולמים³⁴

(ח) הענין הוא: ראה בכ"ז תו"א ר"פ יתרו. לקו"ת דברים סא, ד.

(ט) וכדכתיב כי: ראה אגה"ק ס"ה. תניא פ"כ.

(ה) מדברי רז"ל: עירובין נד, א. ע"ז ה, א. זח"א לו, סע"ב.

(ו) שדרשו רז"ל: שמו"ר ר"פ מו.

(ז) כ"א חמשה: נדרים כב, ב.

ביוהשמע"צ תרל"ב ספר המאמרים תרל"א ח"ב נמצא בדפוס [ושם: עכשיו ניתנו כ"ד ספרי' ומדרשות ואגדות ספרא וספרי וב' התלמודי']. תרמ"ח ע' קעח [ושם: מקרא ומשנה וגמ' וספרא ספרי]. עזר"ת ע' לא [ושם: ספרא כו' וב' תלמודים כו']. תרפ"ט ע' 59 ותשי"ז ע' 36 [ושם: הלכות מדרש ואגדות . . והיינו דבלוה"ש ניתן ספרא ספרי וב' תלמודים בבלי וירושלמי].

(31) ופי' רש"י כדי להטריחן: ד"ה מפני שערכה – בנדרים שם [ושם: להטריחן יותר]. ראה גם אוה"ת תשא כאן ע' ב'נז: סה"מ תרל"ב כאן ע' פג: תרל"ג כאן: תרל"ד כאן ס"ע קמ. תרס"ו ע' פז. וראה גם רשימות על קהלת ע' רלג – נדפס גם באוה"ת קהלת כרך ב ע' א'קו.

(32) דוב: כ"ה בגוכתי"ק. בקונט' שבהערה 1: רב – וכ"ה בקהלת ונדרים שם. (33) אני ה' לא שנית: מלאכי ג, ו. ראה גם הנסמן בתר"ח שמות ח"א ז, ג. סה"מ תר"ם ח"ב ע' תקמח. וש"נ.

(34) כי ב"ה הוי' צור עולמים: ישעי' כו, ד.

(23) ויובן זה בהקדם: ראה בהבא לקמן אוה"ת תשא ס"ע ב'נז ואילך. סה"מ תרל"ב ח"א ע' פב ואילך: תרל"ג כאן ע' נח ואילך ובהנסמן שם.

(24) לוחות הראשונים שהיו מעשה ידי: תשא לב, טז.

(25) שאלמלא: כ"ה בגוכתי"ק. אוה"ת תשא ע' ב'כב. סה"מ תרנ"ד ע' כט. תרס"ו ע' פז. תשי"ב ע' 38. בעירובין שם: בקונט' שבהערה 1: לקו"ש וזאת הברכה כרך יד ע' 160 שאלמלי. ראה תוד"ה אלמלא מגילה כא, א.

(26) ויגד לך תעלומות חכמה: איוב יא, ו. (27) כפלים לתושי': איוב שם.

(28) שאלמלא: כ"ה בגוכתי"ק ובנדרים שבהערה ז. באוה"ת תשא שבהערה 31: קונט' שבהערה 1 (ש)אלמלי.

(29) וס' יהושע לבד: ראה גם לקו"ש יתרו כרך טז ע' 197 הערה 42.

(30) ספרא: וכ"ה לקמן בפיסקא והנה ישראל. סה"מ תרל"ג כאן ע' נח. בשמו"ר שבהערה ו ליתא. ראה גם מאמר ד"ה

וארז"ל ביו"ד נברא העוה"ב³⁵ ובה' נברא העוה"ז, ועד"מ ב' אותיות אינם תופסים שום מקום גם נגד דבור האדם, וכ"ש נגד מחשבתו שהרי במחשבה יכול לחשוב במעט זמן מה שצריך לפרש בדבור זמן הרבה יותר³⁶, וכ"ש נגד כח הדבור וכח המחשבה, וכ"ז באדם שהוא נברא ומוגבל, וכ"ש וק"ו לגבי ית' שאינו תופס מקום אפי' כטפה נגד ים אוקיינוס³⁷, שטפה בים מלבד מה שהוא מין אחד, הלא ארז"ל יכולני לשער כמה טפות יש בים³⁸, אבל ב' אותיות נגדו ית' אינו שייך שום שיעור ושום ערך כלל, ולכן אתה הוא קודם שנבה"ע³⁹ ואתה הוא לאחר שנבה"ע לא שניתי כלל מפני שכלליות השתלשלות הוא רק מהארה בעלמא לבד, אשר מצד התבוננות זה הי' צריך לבוא לבחי' כליות הנפש כמ"ש כלתה"א נפשי לחצרות ה'⁴⁰, וכתיב כלה"א שארי ולבבי⁴¹, בבחי' כליון ממש, ותמי' זו שהנביא מתמה הנה הוא עצמו מתרץ זה במה שקורא את ישראל בשם בני יעקב פי' יעקב הוא יו"ד עקב⁴² שיעקב בכחו ממשיך בחי' יו"ד עד בחי' עקב, אבל ב"כ⁴³ קורא אותם בשם עקב שזהו ע"ש מפני שעקב הלב"ב מכל ואנש הוא⁴⁴ פי' אנוש חלש שנחלש כח הנפש כדכתיב כשל בעוני כחי⁴⁵ שע"י העוונות שאדם דש בעקביו⁴⁶ ע"י מחליש כח הנפש, וכדכתיב עוונותיכם היו מבדילים ביניכם לבין אלקיכם⁴⁷, ולאו דוקא עוונות ממש כ"א מאסר הגוף ונה"ב המעלימים ומסתירים, וכדכתיב ותרא את עני

(י) יכולני לשער: ראה תוריות י, א.
(א) כלתה . . כלה: ראה לקו"ת שה"ש כד, ד.
בתחלתו.

- (35) ביו"ד נברא עוה"ב: ראה מנחות כט, ב.
ב"ר פ"ב, י. סה"מ תרמ"א ע' קלד.
(36) במחשבה . . במעט . . בדבור . . זמן . .
יותר: ראה לקו"ת צו יז, ג ובהנסמן במ"מ לשם. מאמרי אדה"ז על פרשיות תורה ח"א ע' רסד וע' ער. שה"א צג, ב. מאמרי אדה"א הנחות תקע"ז ע' רפג. וש"נ. פלח הרמון אמור ע' שלב.
(37) כטפה נגד ים אוקיינוס: ראה גם לעיל מאמר ד"ה והברית התיכון פ"ג. וש"נ.
(38) יכולני לשער . . יש בים: ראה גם לעיל שם פ"ג. וש"נ.
(39) אתה הוא קודם שנבה"ע: ראה תפלת השחר. של"ה תולדות אדם ג, ב. מאמרי אדה"ז על מארז"ל ע' שלו.
(40) כלתה נפשי לחצרות ה': תהלים פד, ג.
(41) כלה שארי ולבבי: תהלים עג, כו.
(42) יעקב הוא [בקונט' שבהערה I: היא]
- יו"ד עקב: ע"ח שער סדר אצ"י ש"ג, פ"ב. ראה תו"א ר"פ ויצא. לעיל מאמר ד"ה ויחי יעקב בסופו. וש"נ.
(43) ב"כ: = בשביל כך. או: בגין כך.
(44) שעקב הלב מכל ואנש הוא: ירמ' יז, ט [בקונט' שבהערה I: שעקב . . ואנוש].
ראה גם תוספות חיים (לר' חיים יוסף ב"ר יהושע יצחק ברוקשטיין מפוסטין) לפרשת אמור: ושמעתי מפיו הקדוש של הצדיק הק' מו"ה שניאור זלמן זצלה"ה.
(45) כשל בעוני כחי: תהלים לא, יא.
(46) העוונות שאדם דש בעקביו: ראה ע"ז יח, א. זהר מקץ קצה, ב. תניא פ"ל. אגה"ת פ"ז (צז, ב). סה"מ תר"ם ח"ב ס"ע תקמח. וש"נ.
(47) עוונותיכם היו . . לבין אלקיכם: ישע"י נט, ב. ראה גם לעיל מאמר ד"ה לכן אמור לבני ישראל בתחלתו ואילך.

אבותינו במצרים⁴⁸ אין עני אלא בדעת⁴⁹ שנחלק לחור⁵⁰ שהם אהו"ר, פי' הגם שמתבוננים בהתבוננות דאני ה' לא שנית⁵¹, ומ"מ אינו מתעורר לבוא לבחי' אהו"ר, שזהו מפני היותם במצרים הוא בחי' מיצר הגוף והנה"ב, וכנודע מענין ג' שרי פרעה⁵² שהם קנה ושט ורידין שהם המונעים ומעכבים שהתבוננות השכל אינו בא לידי גילוי בלב כו', ולזה ניתנה⁵³ התורה שנק' עוז ותושי'⁵⁴ כמ"ש ה' עוז לעמו יתן, שנק' עוז ע"ש שנותנת כח ועוז לנה"א להתגבר על הנה"ב, וגם נק' תושי' שמתשת כח הנה"ב, וכמארז"ל אם פגע בך מנוול זה פי' רש"י יצה"ר משכהו לבהמ"ד⁵⁵ אם אבן הוא נימוח כו' שאפי' אם נתטמס לבו⁵⁶ שנעשה כאבן עכ"ז המס⁵⁷ ימס⁵⁸ כו', וכדכתיב הוי כל צמא לכו למים⁵⁹ שנמשלה התורה למים⁶⁰ שכמו המים עם היות שהם רכים עכ"ז כשנוטפין על האבן שהוא קשה עכ"ז ע"י ריבוי טיף טיף שנוטפים עושים נקב בהאבן⁶¹ כך ד"ת פועלים על היצה"ר⁶² שנמשל לאבן⁶³ כמ"ש במ"א באריכות.

אוצר החכמה

והנה"טו ישראל⁶⁴ שעמדו בה"ס פסקה זוהמת⁶⁵ היינו בחי' זוהמת נחש הקדמוני שבא נחש על חוה⁶⁶ והטיל בה זוהמא⁶⁷, ולכן בלוחות ראשונות שמחמת

ובהוספות שם.

(טו) והנה ישראל: שבת קמו, א.

יג) ג' שרי פרעה: ראה תו"א נח, ב. ובכ"מ.

יד) ולזה ניתנה: ראה תו"א ר"פ יתרו

48) ותר א את עני אבותינו במצרים: נחמי ט, ט.

49) אין עני אלא בדעת: ראה כתובות סח, א. נדרים מא, א.

50) בדעת שנחלק לחור: ראה סידור שער התפילין ז, א. ש"א פו, ב הערה 43.

51) הגם שמתבוננים . . לא שנית: ראה סה"מ תרל"ב ח"א ר"ע פד.

52) התורה שנק' עוז ותושי': ראה מכילתא דרשב"י יתרו פי"ט, טז. (בנוסף להערה יד) תר"ח בשלח ח"א קפד, א. וש"נ. סה"מ תר"ם ח"ב ע' תקסה.

53) אם פגע . . משכהו לבהמ"ד: סוכה נב, ב. בגוכתי"ק: משכיהו. וכ"ה באוה"ת יתרו ע' תשע [אבל בגוכתי"ק שם: משכהו – ספר הליקוטים דא"ח צ"צ מערכת לוחות ע' תס בהערה]. ובכת"י ר"ש סופר כאן, כבפנים.

54) נתטמס לבו: ראה גם לקמן המשך מי יתנך כאח לי פי"ח. וש"נ.

55) לבו שנעשה כאבן עכ"ז המס ימס: ע"ד תניא פמ"י.

56) המס ימס: שמו"ב יז, י.

57) הוי כל צמא לכו למים: ישעי' נה, א. הובא בסוכה שם.

58) שנמשלה התורה למים: הובא ברש"י סוכה שם. ב"ק יז, א.

59) כשנוטפין על האבן . . נקב בהאבן: אבות דר' נתן פ"ו, ב.

60) ד"ת פועלים על היצה"ר: ראה גם אוה"ת תשא ע' א'תקעט. יחזקאל כרך א ס"ע תיז ואילך. רשימות על שה"ש ע' סג ואילך – אוה"ת שה"ש ח"א ע' שיא. ע' שלד. סה"מ תרס"ח ס"ע קלא ואילך. לעיל סוף מאמר ד"ה ויאמר ה' אל משה בא אל פרעה ובהנסמן שם.

61) היצה"ר שנמשל לאבן: ראה סוכה נב, א. לעיל מאמר ד"ה וירא והנה באר בשדה רפ"ג. וש"נ.

62) והנה ישראל: ראה גם לעיל הערה 23.

63) ישראל שעמדו בה"ס פסקה זוהמת: ראה (בנוסף להערה טו) סה"מ תרס"ח ע' קלא.

64) שבא נחש על חוה: שבת קמו, רע"א.

65) והטיל בה זוהמא: ראה זהר ח"ש קכו, א. תר"ח שמות [כת"י ר"ש סופר תמב, ב. ובמהדורת

שנפסק ^{אוצר החכמה} זוהמתן ע"י מעמד ה"ס לא כללו כ"א ה' חומשי תורה, שהם המצות, וס' יהושע שהוא חלוקת הארץ, ובד"כ זהו בחי' התורה כלליות כמו אורייתא דמחכמה נפקת⁶⁶, והי' חירות מכל⁶⁷, מפני שנפסקה זוהמת נחש הקדמוני שע"י שהסית את חוה⁶⁸ נקנסה עליו ועל יוצאי חלציו מיתה כו', ולכן הי' חירות ממלאך המות⁶⁹ כו', אך הנה ע"י חטא העגל חזרה⁷⁰ הזוהמא¹²³⁴⁵⁶⁷, וע"כ בלוחות האחרונות שזהו ע"י תפלת משה מם יום⁷¹ עד שאמר לו סלחתי כדברך⁷² פי' שיהי' בדרך בירור, וכמארז"ל⁷³ וכי מאי איכפת לו אם שוחט מן הצואר או שוחט מן הערף, אלא לא ניתנו המצות אלא לצרף בהן את הבריות⁷⁴ ונת' דבר זה במ"א באריכות. ולכן בלוחות שניות יש בהן מדרש הלכות ואגדות ספרא⁷⁵ כו', הלכות הם פי' וביאור המצות כמו סוכה שצ"ל ז' טפחים⁷⁶ ומשהו⁷⁷ וכל דקדוקי המצות שכ"ז נמשך

סתרל"ד. אגה"ק ס"י. וצ"ע (ולכאורה המשהו מוכרח, כי גברא באמתא יתיב ושלחנו טפח – וטפח בטפח לא יתיב. ולהעיר מסוכה – ה, א – פחות בכלים טפח).

טז) חזרה הזוהמא: זח"א נב, ב.

יז) וכמארז"ל: ב"ר רפמ"ד.

יח) ז' טפחים ומשהו: כן הוא בכ"מ „ומשהו". וראה סוכה טז, סע"ב. טוש"ע או"ח ^{אוצר החכמה}

לקמן המשך מי יתנך כאח לי פכ"א [ושם: התומ"צ]. לקו"ש אבות כרך יז ע' 415 הערה 53. שופטים כרך יט ע' 182 הערה 42. (74) ומשהו: באוה"ת תשא כאן ע' ב'נז ליתא. ראה רש"י סוכה ד, א ד"ה על פני. שם ב ד"ה ובנה. תוד"ה סוכה ז, א ד"ה עושה. ראבי"ה הל' סוכה סתקצ"ח. אור זרוע הל' סוכה סרפ"ח. ס' אוצר מפרשי התלמוד סוכה שם. סה"מ תרל"ב ח"א ע' פד: [ובהנחה שם ע' רמו: לא פחות משבעה טפחים ומחצה]: תרל"ג ח"א ע' נט: תרל"ד ע' קמב וע' קצד: תר"ם ח"ב ע' תקט. וש"נ: תרס"ב ע' שלה: תרס"ה ע' קכב: תרס"ו ס"ע נב: ס"ע פח.

בסידור קול יעקב לרי"ק בכוונת הסוכה קרוב לסופו (ד"ה אח"כ כשתשב – דפים הבלתי מסומנים קפ, א – ושם דילוג: מדף קלז-לדף קמט) „ד' אמות ומשהו". ראה לקו"ש סוכות כרך כד ע' 591 שצ"ל: „ד' טפחים" ומשהו, ומציין לסידור ופע"ח דבסמוך. בפע"ח שכ"ח שער חג הסוכות פ"ג (במהדורת קארעץ תקמ"ב ליתא): „והנה רוחב הסוכה ד' ומשהו נגד ד' אותיות השם. וק. וקוץ היו"ד הוא משהו" (ובהג"ה שם: „צ"ע שהוא נגד הדין" וכו'). ועד"ז בסידור ר"ש ראשקוב ח"ג כוונת

66) אורייתא דמחכמה נפקת: זהר בשלח סב, א. יתרו פה, א. רע"מ משפטים קכא, א. קדושים פא, א. חוקת קפב, א. ואתחנן רסא, א. 67) והי' חירות מכל: ראה בסמוך הערה 69. 68) שהסית את חוה: ראה בראשית פ"ג. 69) חירות ממלאך המות: ראה שמור"ר רפל"ב. פמ"א, ז. זהר בראשית לז, ב. 70) ע"י חטא העגל חזרה הזוהמא: ראה (בנוסף להערה טז) תו"א משפטים עו, ד. מאמרי אדה"ז על פרשיות התורה ח"א ע' שלד ובהנסמן במ"מ לשם. תקס"ו ע' קס. תו"ח [שמות כת"י ר"ש סופר תקפב, ב. ובמהדורת אותיות מרובעות] ויקהל ח"ב שצב, ב. 71) בלוחות. . תפלת משה מם יום: ראה גם שיחת ח"י אלול תשכ"ז. ש"פ עקב תשל"ג. ד"ה אני לדודי תשד"מ.

72) סלחתי כדברך: שלח יד, כ. ראה גם מאמרי אדה"א דברים ח"ד ע' א'קפח ואילך. לקו"ש הברכות דעיוהכ"פ כרך כד ס"ע 569 ואילך ובהערה 10.

73) וכי מאי איכפת. . לצרף בהן את הבריות: ראה תנחומא שמיני ז-ח. ב"ר רפמ"ד. אוה"ת שמיני ע' נא ואילך. המשך מים רבים תרל"ו ע' קטו. סה"מ תרל"ח ע' מח ואילך.

מבחי' ח"ס כמ"ש⁷⁵ בלק"ת⁷⁶, ולכן הם נק' תעלומות חכמה⁷⁷ היינו ח"ס שבה מלוּבש גבורה דעת"י⁷⁸, וגם זה אמת שזהו בכדי להטריחן בענין הבירור דנה"ב, עד שבכלות הבירורים ינחיל לכל צו"צ ש"י עולמות⁷⁹.

וענין מספר ש"י יובן ע"פ מ"ש בס"י בל"ב נתיבות פליאות חכמה⁸⁰, שיש ל"ב נ"ח, אמנם נתיב לא ידעו עיט⁸¹ ולא שזפתו עין אי' כתיב, ונמצא כי לבד נתיב זה נשארים ל"א נתיבות, וכ"א כלול מיו"ד זהו מספר ש"י⁸² עולמות, וזהו מאמר ריב"ל, ורשב"ח ביאר דבריו של ריב"ל מה שאמר שע"י בירור דנה"ב ינחיל לנו ש"י עולמות מחצה מן תר"ך דכתר⁸³, שע"י מה זוכים ישראל לזה זהו ע"י השלום דתורה שהוא הכלל המחזיק ברכה, והביא פסוק ה' עוז⁸⁴ ואין עוז אלא תורה⁸⁵ וכנ"ל שהתורה נק' עוז ותושי⁸⁶, ה' יברך את עמו בשלום⁸⁷ ב' בחי' שלום כמארז"ל ע"פ או יחזיק במעו⁸⁸ יעשה שלום לי, שלום יעשה לי כל העוסק בתורה משים שלום⁸⁹ בפמשמ"ט ובפמשמ"ט, פי' פמשמ"ע היינו בחי' עוז חיבור הנה"א לאלקות, ושלום בפמשמ"ט חיבור הנה"א עם הנה"ב⁹⁰, וגם בשלום פי'

(ט) כמארז"ל: סנה' צט, ב. לקו"ת במדבר פה, ד.

משה בא אל פרעה ובהערה⁶⁵.
(80) נתיב לא ידעו עיט: ראה גם סה"מ תרל"ט ח"א ע' סט ואילך. ע' פו ואילך [ושם: איוב ק"ח וא"י. ולכא"ו צ"ל כבאוה"ת לך כרך ד' ע' תשז: איוב סי' כ"ח ז'].
(81) ל"א נתיבות וכ"א כלול מיו"ד . . ש"י: ראה גם אוה"ת בהעלותך ס"ע טיט. סה"מ תרל"ח ע' קצד. וש"נ. תר"ם ח"ב ס"ע תרט. וש"נ.

(82) תר"ך דכתר: נסמן לעיל מאמר ד"ה ויטע אשל בבאר שבע פ"ב.

(83) ה' עוז ואין עוז אלא תורה: ראה מכילתא בשלח טו, ב. ספרי ברכה לג, ב. מכילתא דרשב"י פ"ט, טז. מאמרי אדה"א ויקרא ח"א ע' שלח. וש"נ.

(84) וכנ"ל שהתורה נק' עוז ותושי: ראה לעיל על יד הערה 52.

(85) או יחזיק במעו⁸⁸: ישע"י כז, ה.

(86) כל העוסק בתורה משים שלום: ראה גם לעיל מאמר ד"ה לכן אמור לבני ישראל הערה 44.

(87) בפמשמ"ט חיבור הנה"א עם הנה"ב:

ראה לקו"ת מטות פו, ד. סה"מ תרכ"ז ע' חצר. תרכ"ט ס"ע ד.

סוכה צו, ב ד"ה רוחב (בלוח הטעות לשם רוצה להגי' "ז' טפחים ומשהו").

בסידור האריז"ל זאלקווא תקמ"א סדר סוכות קפו, ב: "ורוחב הסוכה ו משהו י שהו"ו [שהו"ד?] הוא משהו וגבהו עשרה כנגד י"א [= יו"ד אותיות] יוד הי ויו הי גי' חסד ועי"ז מחבק הזכר כנגד יהוה לנוק אדני ונעשה יאהדונהי גי' סוכה".

(75) דקדוקי המצות . . ח"ס . . בלק"ת: במדבר יד, ג.

(76) תעלומות חכמה: איוב יא, ו. ראה גם תו"ח שמות ח"א לג, א. וש"נ.

(77) ח"ס שבה מלוּבש גבורה דעת"י: ראה ע"ח שער א"א ש"ג, פ"י-ז.

(78) לכל צו"צ ש"י עולמות: ראה לעיל פיסקא ומה שיש לדקדק עוד. לקמן מאמר ד"ה ואהבת את הוי' אלקיך פ"ב. תו"ח שמות [כת"י ר"ש סופר לה, ב ואילך. מו, א ואילך. ובמהדורת אותיות מרובעות] ח"א כה, ד ואילך. לג, א ואילך. אוה"ת שמות כרך ח ע' ב'תתמה. בהעלותך ע' תטז.

(79) בס"י בל"ב נתיבות פליאות חכמה: פ"א, מ"א. ראה גם לעיל מאמר ד"ה ויאמר ה' אל

בעה"מ⁸⁸ בשלום אותיות מלבוש⁸⁸ כמ"ש במדרש לבש ה' עוז אין עוז אלא תורה⁸⁹, ואפ"ל פ' מלבוש כמ"ש במ"א בענין משל⁹⁰ הקדמוניכא שהתורה היא בחי' משל ולבוש להשיג בחי' אוא"ס קדמונו ש"ע⁹¹, שז"ע בחי' מאמר סתום בחי' פנימיות התורה⁹² דבר גדול מעשה מרכבה, דבר קטן⁹³ דאביי ורבא⁹³ בחי' גלי' דתורה שזהו מאמר פתוח⁹⁴ כו' וכ"ז הוא בלוחות אחרונות דוקא, ולכן הקדים רבינו הקדוש בסידור המשנה דברי ריב"ל לדברי רשב"ח שהגם שריב"ל הי' רך בשנים ורשב"ח הי' זקן כנ"ל⁹⁵ מפני כי דברי רשב"ח הם פ' וביאור דברי ריב"ל כו', שאיך ישיגו לע"ל הש"י עולמות זהו ע"י השלום כו'. והמ"ם סתומה היא הרומזת על לוחות אחרונות שע"י מגיעים לבחי' מאמר סתום פנימיות התורה כי יתרון האור הוא מן החשך⁹⁶ וכד אתכפי' סט"א אסתלק יקרא דקוב"ה בכולהו עלמין⁹⁷ כו'. ועכ"ז נצרך להתחיל בגלי' דתורה שזהו מאימתי מ"ם פתוחה שבתחילה צריך כג למלאות כריסו בש"ס ופוסקים⁹⁸ ואח"כ ילמוד פנימיות התורה כו'.

החפץ

כג) שבתח[ן] לה צריך: ראה רמב"ם שם. שו"ע יו"ד סרמ"ו ס"ד. הל' ת"ת לאדה"ז פ"א ס"ד. שם פ"ב ס"א, ב, ט. קונטרס עץ החיים פ"ג-טו, כא, לב. קונטרס לימוד החסידות פ"ט ואילך.

רלו. כתר שם טוב סקע"ד. אוה"ת ח"ש ע' 268. ויקרא ע' שג. שלח ע' תקפ. ואתחנן ע' עה. ש"ש ע' א'תקמט. תהלים (יהל אור) ע' 398. סה"מ תרכ"ז [כת"י ר"ש סופר ע' ריא. ע' תמב. ובמהדורת אותיות מרובעות] ע' רלו ואילך. ע' תעו.

94) גלי' דתורה שזהו מאמר פתוח: ראה לעיל הערה 92.

95) כנ"ל: ראה הערה שלפנ"ו.

96) כי יתרון האור הוא מן החשך: ע"פ קהלת ב, יג.

97) וכד אתכפי' . . בכולהו עלמין: ראה לעיל מאמר ד"ה ואני הנני מחזק הערה 158.

98) להתחיל בגלי' דתורה . . בש"ס ופוסקים: ראה גם (בנוסף להערה כג) אוה"ת ח"ש כרך ד' ע' תשפה פ"ד. נמצא גם בסה"מ תרכ"ז [כת"י ר"ש סופר ע' לד. ובמהדורת אותיות מרובעות] ס"ע כח ואילך.

כ) פ' בעה"מ: ש' עולם התוהו ספ"ב.

כא) בענין משל הקדמוני: ראה תו"א מב, ב. צח, ב.

כב) דבר גדול . . קטן: סוכה כח, א. וראה רמב"ם הל' יסודי התורה ספ"ד. לקו"ת ויקרא נא, א. ד"ה בהעלותך תרכ"ט.

88) בשלום אותיות מלבוש: ראה סה"מ תרכ"ו ע' חצר. תו"ח נח נח, אובהערה 15. ויקהל ח"ב תכ, ב. וש"נ. סה"מ תרל"ג כאן ס"ע ס.

89) במדרש לבש ה' עוז . . אלא תורה: ראה סה"מ תרכ"ו שם שמציין לשמו"ר פ"ח, א. ראה גם פסיקתא דר"כ פסקא כב שוש אשיש בסופה ובהנסמן לשם. תו"ח בשלח ח"א קפג, ג ובהערה 862.

90) תורה . . משל הקדמוני: שמר"א כד, כג וברש"י שם. ראה הנסמן במאמרי אדה"א דברים ח"ב ע' תב. שמות ח"ב ע' שפג. סה"מ תרל"ח ע' רפז.

91) קדמונו ש"ע: ב"ר פל"ח, ז. זהר לך פד, א.

92) מאמר סתום בחי' פנימיות התורה: ראה לעיל פיסקא ומה שיש לדקדק עוד.

93) דבר גדול . . דאביי ורבא: ראה גם (בנוסף להערה כב) הנסמן בסה"מ תרכ"ט ע'